

VERSLAG VAN DE RAADSMARKT SAMEN VOOR ELKAAR – GROEIEN NAAR FINANCIËLE ZELFREDZAAMHEID GEHOUDEN IN DE FABRICIUSZAAL VAN HET STADHUIS VAN HAARLEM OP 20 SEPTEMBER 2012 VAN 17.00 – 18.30 UUR

Gespreksleiding: de heer J. van de Manakker, voorzitter commissie Samenleving

Presentatie: mevrouw C. Puyman

Griffier: mevrouw D. Taets van Amerongen

Aanwezig:

Raadsleden, vertegenwoordigers van PMO, SoZaWe-raad, maatschappelijke organisaties, ambtenaren, wethouder J. Nieuwenburg

Verslag: G-J. Timmermans (Notuleerservice Nederland)

1. Opening

De heer **Van de Manakker**, voorzitter van de raadscommissie Samenleving, heet allen namens de raad welkom. Hij meldt dat dit gesprek over het nieuwe minimabeleid is voorbereid door de raadsleden Kerbert (D66) en Aynan (PvdA). Het gaat vanavond om de presentatie van de nota en een gedachtewisseling met de maatschappelijke organisaties. De nota zelf wordt politiek besproken in de commissievergadering van 27 september a.s.

Wethouder **Nieuwenburg** zegt dat de nota *Samen voor elkaar – Groeien naar zelfredzaamheid* onlangs door het college is vastgesteld. Er zijn scherpe keuzes in gemaakt, die anders uitvallen dan in de vorige raadsperiode. Per saldo wordt op de minimaregelingen in hun totaliteit niet veel bezuinigd, maar gaat het vooral om vormgeving in de lijn van het nieuwe coalitiebeleid en het streven mensen in hun kracht te zetten.

2. Presentatie over het nieuwe minimabeleid

Mevrouw **Puyman** zegt dat de noodzaak om de minimaregelingen kritisch tegen het licht te houden vanwege de rijksbezuinigingen en de groeiende vraag om ondersteuning is aangegrepen om deze regelingen ook in lijn te brengen met de vastgestelde kaders voor het sociaal domein met de pijlers eigen kracht, zelfredzaamheid en actief burgerschap. Deze nieuwe nota voldoet volgens haar aan de uitgangspunten van de andere nota's voor het sociaal domein. Werk is ook hier het adagium. Het leveren van een maatschappelijke tegenprestatie wordt in deze nota echter losgekoppeld van de aanspraak op een minimaregeling. Veel mensen leveren al een tegenprestatie en de vormgeving van de koppeling zal wel binnen de bijstand plaatsvinden. Verder wil de gemeente het gebruik van de regelingen onder de doelgroep – mensen met een inkomen tot 110% van de bijstandsnorm – verbreden. Daarvoor wordt extra communicatie via de webshop en andere kanalen ingezet. Nu nog maakt lang niet iedereen gebruik van de regelingen waar ze gezien hun inkomen wel voor in aanmerking komen. Het gaat niet alleen om mensen in de bijstand; het inkomen is bepalend. In de doelgroep zitten bijvoorbeeld ook mensen met een eigen bedrijf of mensen wier inkomen om andere reden lager is dan die 110%. De bovengrens is als gevolg van landelijke regelgeving verlaagd van 115% naar 110%. De verwachting is dat de 14% die nu geen aanspraak meer kan maken op de regelingen, dat in de praktijk toch al weinig deed, omdat men het op eigen kracht al redelijk kon redden. Hoe dat in werkelijkheid uitvalt, kan pas op het einde van dit jaar vastgesteld worden, als de gebruikscijfers van het hele jaar bekend zijn. Er is geen overgangsregeling ingesteld omdat het landelijk beleid een wettelijke regeling betreft. De toegang tot de regelingen gaat uitsluitend nog via de Haarlempas verlopen, zodat de gemeente via de inkomenstoets zicht houdt op het gebruik. Er zijn de gemeente geen gevallen bekend van mensen die de Haarlempas geweigerd hebben vanwege een vermeend stigma.

In de bijlage bij de nota staat een lijst met vergelijkingen tussen de oude en nieuwe situatie. In deze presentatie wordt dat in vier blokken toegelicht. Bij elk blok worden imaginaire voorbeeldgevallen opgevoerd.

Ziektekosten

Hier komt een grote verandering omdat de gemeente stopt met het GEP, het gemeentelijk extra pakket voor mensen in de bijstand. Omdat de gemeente daarbij de premie overmaakte en extra vergoedingen rechtstreeks overmaakte aan de zorgverlener, hadden mensen geen zicht op hun werkelijke ziektekosten en nam de gemeente veel administratief werk uit handen van verzekeren en zorgverzekeraars. Mensen hadden bovendien geen zicht op de extra medische kosten bovenop het normale pakket die de gemeente vergoedde, zodat een armoedeval ontstaat als ze uit de bijstand geraken. De regeling is indertijd in het leven geroepen om ook bijstandsgerechtigden toegang te geven tot een collectieve regeling. Inmiddels is het aantal collectieve regelingen dusdanig verruimd dat iedereen wel een collectieve vorm kan vinden. Een eerste verkenning heeft uitgewezen dat men op de markt vaak goedkoper terecht kan dan de huidige maandpremie van 138 euro. Om al die redenen is besloten alle cliënten die nog voldoende regie over hun leven hebben, zelf verantwoordelijk te maken voor de keuze van een zorgverlener en de administratie en betalingen. Voor klanten met permanent regieverlies blijft de verplichte ziektekostenregeling via de gemeente gehandhaafd.

Daardoor ontstaat ook ruimte om de grootste kostenpost van de bijzondere bijstand door te lichten. De gemeente vergoedt niet het eigen risico, dat mag ook niet van de wet. Mensen kiezen zelf voor de hoogte van het eigen risico. Er zijn nog wel vergoedingen voor wettelijke eigen bijdragen en voor de bril.

De criteria voor de toegang tot de regeling chronische zieken worden aangescherpt. Men moet meer dan 80% arbeidsongeschikt zijn volgens de WIA of gebruikmaken van een Wmo-regeling of twee maanden thuiszorg.

De opbrengst van dit alles kan ingezet worden ter versterking van het vangnet.

Zij laat de voorbeelden zien van een man van 64 jaar die 60% arbeidsongeschikt is sinds 2001 en daarom zijn recht op de langdurigheidstoelage verliest, zie bijlage van een alleenstaande mevrouw van 78 jaar met een klein pensioen die recht blijft houden op de toeslag voor chronisch zieken, maar geen gemeentelijke vergoeding meer zal krijgen voor een gehoorapparaat.

Het **PMO** voert aan dat uit onderzoek blijkt dat veel minima geen toegang hebben tot het internet en dat communicatie via fysieke balies dus nodig zal blijven.

Mevrouw Puyman bevestigt dat die zullen blijven bestaan.

De heer **Snoek (CDA)** merkt op dat er door die criteria voor de chronisch ziekentoeslag een perverse prikkel blijft bestaan om in de Wmo te blijven, terwijl het beleid erop gericht is mensen zelf oplossingen te laten zoeken buiten de Wmo. Dat punt zal hij in de commissie te berde brengen.

De heer **Rutten (VVD)** merkt op dat de Wmo niet alleen bestemd is voor zieke mensen, maar voor alle mensen met een zekere beperking.

Mevrouw **Puyman** zegt dat ook mensen met een beperking te maken krijgen met extra kosten waarvoor deze regeling een tegemoetkoming is.

Vanuit de **SoZaWe-raad** wordt opgemerkt dat laagstbetaalden voor de WIA zelden boven de 80% komen, omdat de WIA gebaseerd is op loonkostenderving en dagloonafschatting, niet op de aard van de handicap. Hij zet daarom vraagtekens bij dat criterium.

Mevrouw **Koper (PvdA)** vraagt om meer voorbeelden om verschillende situaties te kunnen beoordelen.

Mevrouw **Puyman** zegt die toe.

Iemand merkt op dat mensen op het sociaal minimum vaak in de schulden zitten en prioriteit geven aan het verzorgen van hun kinderen boven het betalen van premie. Zij vreest dat mensen nog verder in de schulden zullen zakken.

Onderwijs

De vergoedingen voor peuterspeelzalen en VVE blijven ongewijzigd. De schoolkostenregeling verandert per 1 augustus 2013. De vergoedingen worden gehalveerd: voor het PO naar 50 euro, voor het VO naar 100. Bij het overleg met schoolbesturen in primair en voortgezet onderwijs is ervoor gepleit om de ouderbijdragenregelingen meer inkomensafhankelijk te maken en kwijtscheldingsregelingen te treffen. De opbrengst wordt ingezet voor een fonds voor onderwijsondersteuning ter vergoeding van thuiswerkbegeleiding en bijles. Dit moet nog verder uitgewerkt worden. Tevens wordt er een studiefonds van twee ton in het leven geroepen ter bevordering via rentevrije leningen van studie voor werk en inkomensverbetering bij volwassenen.

Zij geeft het voorbeeld van een gezin met vier kinderen, waarvan de moeder een opleiding gaat volgen.

Mevrouw **Koper (PvdA)** vraagt of de raad nu al kaders kan gaan stellen, als er bij deze onderwijsregelingen nog zoveel uitgewerkt moet worden.

Maatschappelijke participatie jeugd

Er komt een Jeugd Cultuur Fonds van jaarlijks 50.000 euro, waarin per kind maximaal 450 euro beschikbaar is voor deelname aan culturele activiteiten.

De twee sportregelingen worden samengevoegd waardoor een fonds van 110.000 euro ontstaat, waarmee per kind 225 euro vergoed kan worden aan contributies en sportattributen. Per saldo zijn de kinderen met deze gecombineerde regeling beter af.

De gemeente gaat cursussen *Omgaan met geld* verzorgen, zodat mensen een beter zicht krijgen op hun inkomsten en uitgaven. Deze cursus is facultatief en kan ook door niet-WWB'ers gevolgd worden. Ook op scholen wordt voorlichting over budgettering gegeven aan leerlingen.

Zij laat het voorbeeld zien van een gezin met twee volwassenen en drie kinderen dat met deze regeling minder geld hoeft uit te geven aan de sport voor hun kinderen.

Vangnet

Het vangnet als zodanig blijft bestaan, conform de toezegging aan de raad, maar de toegangscriteria worden aangescherpt. In 2009 heeft het toenmalige college de grens voor de langdurigheidstoelage verlaagd van 60 naar 32 maanden verblijfsduur in de bijstand. Dat wordt nu weer 60 maanden bijstand, plus de eis van meer dan 80% arbeidsongeschiktheid. Dat komt meer tegemoet aan de bedoeling van de regeling om mensen die geen zicht meer hebben op inkomensverbetering enigszins tegemoet te komen. Op dat aspect is tot nu toe niet gehandhaafd, terwijl deze toeslag voor bijstandsgerechtigden de enige minimaregeling is waartoe de gemeente wettelijk verplicht is op basis van dat argument dat er blijvend geen zicht is op inkomensverbetering, waardoor men niet kan sparen voor grote uitgaven.

De heer **Snoek (CDA)** vraagt of dit ook geldt voor oude gevallen en of er gedacht is aan een overgangsregeling, omdat deze nieuwe regel mensen stevig treft in hun inkomen.

Mevrouw **Puyman** zegt dat de regel geldt voor alle bestaande en nieuwe gevallen en dat een overgangsregeling wettelijk niet nodig is.

De ziektekostenverzekering wordt door de gemeente alleen nog uitgevoerd voor mensen die hun regierol kwijt zijn.

Ook voor de chronisch-ziekenregeling zijn de criteria zoals gezegd aangescherpt.

Voor een 55-jarige dakloze met psychiatrische problemen die sinds 1986 in de WWB zit, verandert er niets.

Verder in 2012

Voor het einde van dit jaar moet de webshop uitgewerkt worden, evenals de onderwijsondersteuning en het studiefonds. De nieuwe inrichting van de bijzondere bijstand en de kinderopvang moet geregeld worden. Er wordt gewerkt aan een nieuwe applicatie om het inzicht in doelgroepen via de armoedemonitor te verbeteren, conform een eerder aangenomen motie.

De heer **Rutten (VVD)** vraagt om een puntsgewijs overzicht van de huidige bedragen en regelingen en die nieuwe.

Mevrouw **Puyman** zegt dat toe.

De heer **Snoek (CDA)** vraagt of de nieuwe regelingen voor onderwijsondersteuning ook opneinderegelingen zijn, net als de huidige schoolkostenregeling.

Mevrouw **Puyman** zegt dat er goede inschattingen gemaakt zullen worden en dat er een neiging bestaat tot een budgetstop. Op dit moment is het budget toereikend. Er zit immers ook een bezuinigingselement in en daarom is het zaak nu een goede regeling te treffen.

De heer **Aynan (PvdA)** vraagt of de keuze van 115 naar 110% een vrijwillige keuze is van de gemeente. Hij heeft in de presentatie verwijzingen naar het RKC-rapport gemist.

Mevrouw **Puyman** zegt dat de keuze landelijk beleid is en al eerder in een gemeentelijke notitie is bekrachtigd. Het RKC had het over het ontbreken van beleidsmatige keuzes en het gebrek aan inzicht in de effecten. Daarom is in deze nota het beleid verankerd met andere beleidsnotities en worden diverse maatregelen voorgesteld om meer zicht op het effect te krijgen.

Mevrouw **Huijsse (GroenLinks)** vraagt of er wel een wens leeft voor overgangsregelingen.

Mevrouw **Puyman** zegt dat daar nu niet voor gekozen is, omdat de wens voor een passende begroting meer prioriteit gekregen heeft.

Mevrouw **Koper (PvdA)** vraagt een overzicht van de punten die wettelijk verplicht zijn en de punten waar de raad nog enige keuzevrijheid heeft, inclusief de bijbehorende prijsplaatjes.

Mevrouw **Puyman** zegt een dergelijk overzicht toe.

Mevrouw **Breed (D66)** vraagt hoe de gemeente de armoedeval wil gaan beperken.

Mevrouw **Puyman** zegt dat door de verschuiving van puur financiële ondersteuning naar het zelf verantwoordelijk worden voor de afwikkeling van kosten, voorkomen kan worden dat mensen

overvallen worden door kosten waarvan ze het bestaan niet vermoedden. De armoedeval ontstaat als mensen het recht verliezen op financiële tegemoetkomingen vanuit minimaregelingen op het moment dat het ze lukt hun inkomen te verbeteren.

Mevrouw **Kerbert (D66)** is benieuwd naar de reacties van de maatschappelijke organisaties die hier op uitnodiging aanwezig zijn.

Een lid van de **SoZaWe**-raad maakt zich zorgen over de bepaling van de mate waarin iemand nog de regie kan voeren. Welke organisaties en personen mogen daarvoor signalen inbrengen? Hij is bang dat meer mensen dan hier vermoed wordt in de problemen zullen komen als zij zelf hun ziektekostenverzekering moeten gaan regelen.

De voorzitter van het **PMO** zegt dat hij zijn commentaar bij de inspraak in de commissie zal geven. Hij zet wel vraagtekens bij het gebruik van de termen eigen kracht en toeleiding naar werk. Hij ziet zoveel hindernissen bij het beschikbaar komen van werk, dat deze aanpak in de lucht zal blijven hangen. Verder is het **PMO** benieuwd hoe bekendheid gegeven gaat worden aan de nieuwe inrichting van de bijzondere bijstand.

Iemand van schuldhulpverlening denkt dat mensen die nu nog in de gemeentelijke ziektekostenregeling zitten, grote moeite zullen hebben met de overgang. Zij pleit voor de inzet van een-op-eenconsulenten om de mensen te begeleiden in het maken van een keuze.

De heer **Aynan (PvdA)** denkt dat men niet kan volstaan met het sturen van een brief.

Mevrouw **Koper (PvdA)** uit haar zorgen dat mensen onverzekerd zullen blijven. Zij wil dat iedereen een aanbod krijgt van de huidige verzekeraar.

De heer **Rutten (VVD)** merkt op dat mensen nu ook al zelf moeten beslissen of ze gebruikmaken van het GEP. De gemeente heeft er nu ook geen zicht op of alle minima wel verzekerd zijn.

Mevrouw **Puyma**n zegt dat alle klanten via twee mailings op de hoogte gesteld zullen worden van de veranderingen. Iedereen krijgt hoe dan ook een aanbod van de huidige verzekeraar. Er kan hooguit van die verzekeraar terugkoppeling komen over het aantal mensen dat gebruikgemaakt heeft van hun aanbod. Mensen kunnen zich ook via andere kanalen laten informeren. In het najaar gaat een enquête uit naar alle tweeduizend klanten met een bekend e-mailadres die bekend zijn bij de bijzondere bijstand. Daarin kunnen zij hun opvattingen kenbaar maken. Verder volgen er huiskamergesprekken in wijkcentra waar ze hun wensen en behoeften kenbaar kunnen maken. Zij heeft in de Wmo-raad ook al aangegeven open te staan voor elke input.

De **voorzitter** stelt vast dat er geen vragen meer zijn en sluit de bijeenkomst om 18.30 uur na alle aanwezigen bedankt te hebben voor hun bijdragen.